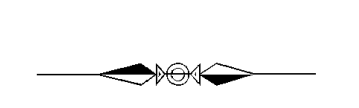


מסורת הש"ס עם הוספות

א [שנת פסח: ב] (ר"ה 7: חגיגה יז. ויש"נ, 2) [שנת 77 סג:ז] (7 סנהדרין צ, ה) ע"ז יז: ד"ה עליו לשריפה, (ו) [וע"ע חוס' ע"ז ית. ד"ה הוגה ומוס' שנועות 77 לה. ד"ה נאלץ], (ז) פרשתא ו הלכה ד, (ח) לקמן טז, (ט) לקמן יב, י' [וע"י חוס' יומא כה. ד"ה נוטלן].



^{[מקור: תורה אור השלם}

א השמים **ב** שמים **ג** לִי וְהָאָרֶץ נָתַן לִבִּנִי **ד** אָדָם: [תהלים קמ, טז] **ה** וַיֵּרֶד יְיָ עַל הַר סִינִי אֶל רֹאשׁ הָהָר וַיִּקְרָא יְיָ לְמֹשֶׁה אֶל רֹאשׁ הָהָר וַיַּעַל מֹשֶׁה: [שמות יב, ב]

ו וַעֲמִדּוֹ רִגְלָיו בֵּינִים הָהוּא עַל הַר הַזֵּהוּיִם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי יְרוּשָׁלַם מִקְדָם וַיִּבְקַע הַר הַזֵּהוּיִם מִחֲצִי מִזְרְחָה וַיִּפֹּה גִיא גְדוֹלָה מְאֹד וּמוֹשׁ חָצִי הָהָר צָפוֹנָה וַחֲצִי נֶגְבָּהּ: [וכרה יז, ד] **ז** וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים וַיִּקְרָא אֵלָיו יְיָ מִן הָהָר וַיֹּאמֶר כֹּה תֹאמַר לְבֵית יִשְׂרָאֵל: [שמות יט, ג]

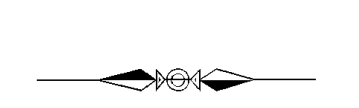
ח וַיְהִי הַפֶּה הַלְכִיִם הַלֹךְ וַיִּדְּבַר וַהֲגֵה רֶכֶב אִשׁ וְסוּסֵי אִשׁ וַיַּפְרִדּוּ בֵּין שְׁנֵיהֶם וַיַּעַל אֱלֹהֵהוּ בַּסֶּעֱרָה הַשְּׁמָיִם: [מלכים ב' ב, יא]

ו מֵאַחֲרֵי כֵּן כִּסֵּה פָרְשָׁיו עָלָיו עֲנָנוּ: [איוב כו, ט]

ז וַיַּעֲשׂוּ אֲרוֹן עֲצֵי שִׁטִּים אֲמֹתַיִם וַחֲצִי אַרְבֹּ וְאַמָּה וַחֲצִי רַחְבּוֹ וְאַמָּה וַחֲצִי קָמֹתוֹ: [שמות כה, י]

ח וַעֲשִׂיתָ לוֹ מִסְגָּרָת טַחַח סָבִיב וַעֲשִׂיתָ יוֹר וָחֶב לַמִּסְגָּרָתוֹ סָבִיב: [שמות כה, כח]

ט וַלִּקַּח מִזֶּה־הַבָּר וְהָיָה בְּאַצְבָּעוֹ עַל פְּנֵי הַכִּפְתָּר קֶרְמֹה וַלְפָנֵי הַכִּפְתָּר יָהּ שֹׁבַע פְּעֻמִּים מִן הַדָּם בְּאַצְבָּעוֹ: [ויקרא טו, יד]



הגהות וציונים

א צ"ל למטה **מעשרה** (דק"ס: 3:) **רש"ל האומר** (גליון): כתב"י **אמר** ר' תנחום, והוא כמו שהגיה המהרש"ל "האמר" כלומר שתירדצא הוא דהאי פרשו עליו עננו וזו שבא בתוך הענן אלא שהקב"ה פירש מזיו שכינתו עליו למטה מעשרה, אבל איני יודע מי דחקו למהרש"ל לפרש כן דגראה דר' תנחום הכל בכלל הקושיא הוא, דבלא ר' תנחום לא היינו יודעים תרגומיה דהאי קרא ובא ר' תנחום ופירשו ועל זה משני "למטה מעשרה", שוב ראיתי דבדפדפי' ליתא למלות "למטה מעשרה" וע"כ הוצרך מהרש"ל להגיה כן, ובדפוס קראקא שראו שכתוב "ואמר" הוסיפו תורצן בגמ' "למטה מעשרה" עיין בערוך לגר (דק"ס עיי"ש שהאריך): **ג** ע' ילקוט מפרשים: **ד** בדפד"ר איתא למטה **מעשרה** והמהרש"ל (בדפד"ר) מחקו והדק"ס כתב ראיות שיש לקיים הגירסא: **ה** צ"ל **איפכקא** (רש"ל): **ו** צ"ל **יוסיפו** לך ולא **ישלו** (בארות המים): **ז** צ"ל **יחסרו** (בארות המים): **ח** צ"ל **בבן תמליון** (כתב"י וכה' במעילה, דק"ס): **ט** צ"ל **רשב"ם** (רש"ש): **י** צ"ל **משמע** אפילו מדרבנן (זאת מנוחת): **כ** צ"ל **ומגבעות** **תעשה להם** (גליון):

סוכה

ותניא מעולם לא ירדה שכינה לְמַטָּה^[7]. וקרא כתיב דעל כפורת ירד ש"מ למעלה מעשרה מיפסקא^[8] רשותא: לְמַעְלָה מַעֲשֵׂרָה טַפְחִים. תירוצא הוא: שפירש שדי מזיו שבינתו. פרשו נוטריקון קא דריש: מדת קומתה לא נתגה. מדת עוציה היא קומתה שהיא היתה לארון

ככסוי תיבה: מסגרת. ספה כעין

לבוזין סביב השלחן: תפשת מרובה

בו'. כל דצר שמשמעו מרובה ומועט

אס תפשת את המועט יפה תפשת

דנציר מהכי לא משמע ואס ימלא

שהיה לך לתפוס המרובה הרי

הוסיפו^[9] לך ולא נטלו ממה שצדך

כלוס ואס תפשת המרובה לא תפשת

שאתה נראה כשקרן צדצריך דשמא

המועט יש לך לתפוס ואתה הרצית

לתפוס חסרו^[10] לך ממה שצדך והיינו

לא תפשת אצל כשתתפוש המועט אס

יוסיפו טוב ואס לאו מה שתפשת

תפשת ומשל הוא: ונילף מציץ. שהוא

מועט ממסגרת: קדש לַמִּדָּה מַלְמֻטָה

גרסינן: **אני ראיתיו ברומי**. שהכניסוהו

לאוצר המלך כדלמרינן צמעילה

(77 י'): צנן תלמיון^[11]: תבשיט.

מלבוש לאדם: מזר. של ארון או

של מזבח או של מסגרת. זר אינו כלי

אלא תיקון כלי לקשטן: מסגרת נמי

הכשר. קישוט שלחן הוא: לְמַטָּה

היתה. מרגל לרגל היתה נתונה

צראסם ודף השלחן מונח עליו: הניחא

בו'. פלוגמא צמנחות (77 י:): **מאי**

איבא לַמִּימַר. אדיליף מינה נילף מזר:

ואין פנים. של אדם פחומין מטפח:

נר

לא תפשת^[12] **תפשת מועט** **תפשת ונילף מציץ דתניא**^[13] ***ציץ דומה כמין טם של זהב ורחב ב' אצבעות ומוקף מאזן לאזן וכתוב עליו ב' שיטין וי"ד**

ה"א מלמעלה וקדש למ"ד מלמטה וא"ר אליעזר בר' יוסי אני ראיתיו ברומי

וכתוב עליו קדש לה' בשיטה אחת דנין כלי מכלי ואין דנין כלי מתבשיט

ונילף מזר דאמר מר זר משהו דנין כלי מכלי ואין דנין כלי מהכשר כלי אי

הכי מסגרת נמי הכשר כלי הוא מסגרתו למטה היתה הניחא למאן דאמר

מסגרתו למטה היתה אלא למאן דאמר מסגרתו למעלה היתה מאי איבא

למימר האי הכשר כלי הוא אלא דנין דבר שנתגה בו תורה מדה מדבר שנתגה

בו תורה מדה ואל יוכיחו ציץ וזר שלא נתגה בהן תורה מדה כלל רב הונא

אמר מהבא^[14] **ט**^[15] **על פני הכפורת קדמה ואין פנים פחות מטפח ואיבא כאפי**

פרק ראשון

סוכה

יך"ך ה"א מַלְמֻטָּה. אַע"פ שיו"ד ה"א שם גמור אין זה הוגה שם צאותיותו^[7] אס מוזכר שתי אותיות כיון דאינו מוזכרס לשם שם שלם ועוד ההוגה שם צאותיותיו פירש צקונטרס^[8] שדורש אותיות של שם סן ארצעים ושחים ואַעפ"כ נוהרין צכל השמות^[9]:

קדש לַמִּדָּה מַלְמֻטָּה. י"מ למטה

ממש זה למעלה מזה ולא

מיסתצר דאין זה כדרך קריאתו אלא

יש לפרש זה שלא כנגד זה קדש

למ"ד צתחילת שיטה התחמונה ושם

צסוף שיטה עליונה:

מסגרתו לְמַטָּה היתה. משמע מכאן דלדידיה לא

היתה מסגרת הכשר כלי שלא היתה

מסגרת צשלחן אלא צרגל היתה

מונחת צראשה ודף השלחן מונחת

עליה ולא כמו שמפרש ר"ת דלמאן

דלמר למטה היתה מחוצרת נמי

צשלחן משום דקשי' ליה הא דלמר

ר' יוחנן פרק שמי הלחס (מנחות 77 י:)

למאן דלמר למטה היתה צצללא

המתהפכת טמאה וצפרק אלו מומין

(צטורות 77 לת.) לא משכח טומאה

דלוריייתא לאין לו חוך צכלי שטף

אלא צהנך דחזו למדרסות וצפרק

המוכר את הצית (צ"צ 77 סו.) גצי

דף של נחתומין מסקינן שאני פשוטי

כלי עץ דרצנן ולא מיסתצר למימר

דלמא כמאן דלמר מסגרתו למעלה

היתה דלההוא נמי אמר צמנחות (77

י:): צצללא המתהפכת תיצעי ומחוך

כך היה דומק רצינו חס דלמאן דלמר

מסגרתו למטה היתה היה לה צית

קיצול מלמטה והיינו מתהפכת שאס

היתה מתהפכת היה לה צית קיצול

מלמעלה ולכך טמאה טפי משאר

פשוטי כלי עץ וזה לא יתכן כדמוכת

הכא וצריך לומר דהא דלמרינן גצי

דף של נחתומין דרצנן היינו כמאן

דלמר מסגרתו למעלה היתה דמדרצנן

טמאה ומדלוריייתא תיצעי ור' אליעזר

דמיקל משום דשמא מדלוריייתא

טהורה א"נ ההוא שנויא דפ' המוכר

את הצית דלא כרצי יוחנן ומסקנא

לא קאי וכן פירש שם רשצ"א^[16] דההיא

מסקנא לא קיימא ועוד י"ל דהא

דמיציעא לן צצללא המתהפכת היינו משום דמשמשת משמשי אדם דתניא צתורת כהנים פרשת ויהי ציום השמיני^[17]

כלי עץ יכול אף הסולם והקולצ והנחותא והמנורה ת"ל מכל כלי עץ ולא כל כלי עץ יכול שאני מוציא את השלחן ואת הטצללא ואת הדולצקי

ת"ל כל כלי ריצה מה ראית לצרות את אלו ולהוציא את אלו אחר שריצה הכחוצ ומיעט ת"ל שק מה שק מיוחד שמשמש אדם ואת משמשי

אדם אף אני מרצה את השלחן ואת הטצללא ואת הדולצקי שמשמשין אדם ואת משמשי אדם ומוציא אני את הסולם שמשמש אדם ואינו

משמש את משמשי אדם וקולצ והנחותא והמנורה שמשמשין את משמשי אדם ואינן משמששין אדם ועל כרחין כשאין ראוין למדרס מיירי מדלא

נקט מטה כסא וספסל ועוד דהוי מני לצריצניהו ממשכז וכשאין להס צית קיצול נמי מיירי מדלא קאמר מה שק מיטלטל מלא וריקן ומיציעא

לן צמנחות (88) אי דרשה גמורה היא או אסמכתא צעלמא משום דעל כרחיך אפילו למ"ד מסגרתו למטה אַע"פ שכל הדרשות צריכות ההיא

דת"כ לצריי משמשי אדם ומשמשי אדם והשלחן הטהור אַנטריך ללמד שמציהינן אותו לעולי רגלים מ"מ לענין טצללא לאו דרשה

גמורה דטצללא המתהפכת נפקא לן משלחן הטהור והשתא דף של נחתומין דפשיטא לן שהיא מדרצנן אינה משמשת אדם ומשמשי אדם והא

דמשמע צכל דוכתא דפשוטי כלי עץ אפילו טומאה דרצנן לית צהו כדמשמע צריש חולין (77 ג. וס) דקאמר טמא צמוקדשין שצדק

קרומית של קנה ושחט צה ועל כורחין כשעשאה כלי מיירי דעולה טעונה כלי וצפ' צכל מערבין (עירובין 77 לא.) דשקיל ליה צפשוטי כלי

עץ וצפרק כל הכלים (שנת 77 קג:): גצי קנה של זיחיס דפרץ צגמרא פשוטי כלי עץ הוא וצפ"ק דשצת (77 טו.) כלי עץ וחוכית פשוטיהן

טהורין^[18] אפילו מדרצנן דומיא דכלי זכוכית ולקמן צפירקין (77 י:): דלמר סיככה צחלים זכרים כשירה ואי מקצלי טומאה אפילו מדרצנן

הוו פסולין לסיכוך דלפילו מטלניות שאין צהן שלש על שלש^[19] ואניני פשתן^[20] פסלינן אף על גצ דלא מקצלי טומאה כל הני לא דמו לדף של

נחתום נחתמת שהדפין רחצין ורואי להניח עליהן דצר גזרו עליהן דדמו לצית קיצול כדפירש צקונטרס צמנחות (77 י:): דמהאי טעמא

טמאה טצללא המתהפכת מדלוריייתא למ"ד מסגרתו למטה היתה ואי הוה מני למימר דף של נחתומין הוה כטצללא המשמשת אדם

ומשמשי אדם כל שכן דניחא טפי דלא דמו לכל הני דלפילו מדרצנן טהורין:

ואל **יוכיח ציץ וזר שלא נתגה בהן תורה מדה**. והא דלמר לעיל דניך רחצ שמי אַצבעות אין זה אלא מדרצנן משום דכתיב (שמות כה) על

מנחו שיעור מנחו וסתם מנח רוחצ שמי אַצבעות ומיהו ריצי"א מפרש^[21] שהניך היה מונח צראש משום דקשיא ליה מאי שנא גצי כהן

גדול דקראה מנפסת כדכתיב (88 ט) ושמת המנפסת על ראשו וכתיב (ויקרא טו) וצמנפסת צד יננף ואמר פ"ק דגיטין (77 ו. וס) צומן

שהמנפסת צראש כהן גדול תהא עטרה צראש כל אדם וצכהן הדיוט קראה מגצעות כדכתיב (שמות כה) (ועשית להם מגצעות^[22]) אלא ודאי

משונות היו זו מזו דשל כהן הדיוט גדולה משל כהן גדול שהניך היה דומה אותה וכן התפלין כדלמרינן צפרק שני דוצחים (77 יט.) שערו

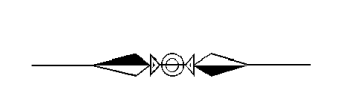
היה נראה צין ניך למנפסת שסם מניח תפלין וכהן הדיוט אַע"ג דהוה ליה נמי תפלין היה יכול להניחם צמקוס שכהן גדול מניח את

הניך

עין משפט

נר מצוה

לָא אַ מַי"פ ט"ט מהלכות כלי המקדש הלכה א סמג עשין קעז:



רבינו חננאל

ותניא ר' יוסי אומר מעולי לא ירדה שכינה למטה. ולא והכתיב וירד ה' על הר סיני והא כתיב ועמדו רגליו ביום ההוא. ושנינן למעלה מעשרה טפחים. ולא עלו משה ואליהו למרום. והכתיב ומשה עלה אל האלהים וכתיב ויעל אליהו בסערה השמים. ושנינן למטה מעשרה. והכתיב מאחז פני כסא פרשו עליו עננו וא"ר נחום מלמד שפירש שרי מזיו שכינתו עליו (למטה מעשרה) מכל מקום מאחז פני כסא [כתיב] מכלל שיש שם אחיזת יד. ושנינן אישתרובי אישתרוב לו הכסא ואחז בו אלא משה לא עלה אלא למטה מעשרה טפחים. בשלמא ארוץ ט' טפחים דכתיב ביה אמה וחצי קומתו כל אמה ו' טפחים נמצא קומת הארון ט' טפחים אלא (פרוכת) [כפורת] מנלן. ואסיקנא ליה מפחות שבכלים והוא המסגרת דכתיב ועשית לו מסגרת טופח. ואקשינן ונילף מציץ דתניא ציץ דומה כמין טס של זהב רחבו ב' אצבעות מוקף מאזן לאחון וכתוב עליו ב' שיטין ה' מלמעלה וקודש למ"ד למטה וא"ר יוסי אני ראיתיו ברומי וכתוב עליו קודש לה' בשיטה אחת. ודחינן ציץ וזר תבשיטין ואין דנין כלי מתבשיט ואפילו למ"ד מסגרתו למעלה היתה והכשר כלי הוא מ"מ נתגה תורה בעיקר השלחן מדה ונתגה תורה בעיקר הארון מדה ודומה זה לזה לאפוקי ציץ חור דלא נתגה תורה בהן מדה כלל: יירושלמי מנא לן דלמעלה מעשרה רשות אחרת ר' אבהו בשם ר' שמעון בן לקיש תועדתי לך שם וכתבי אתם ידעתם כי מן השמים דברתי עמכם מה דבור האמור להלן רשות אחרת אף דבור האמור כאן מעל הכפורת רשות אחרת. רב הונא אמר כפורת טפח מהכא דכתיב אל פני הכפורת קדמה וכתיב אל פני הכפורת יהיו פני הכרובים וגמירי דאין פני הכרובים פחותים מטפח. ואקשינן ממאי דחלל הסוכה בעינן עשרה טפחים זולתי הסככה אימא עשרה טפחים בהדי סככה הן.



ליקוטי רש"י

יו"ד ה"א מַלְמֻטָּה. קדש לַמִּדָּה מַלְמֻטָּה. כלומר השם שלם צשיטה עליונה וקדש למ"ד צשיטה תחמונה, שלא להקדים שאני אותיות למעלה מן השם מלחר ששני שיטין היו, ורצינו הלוי שונה קודש לה' מלמטה והיא הלא נשבת סג: ועיי"ש בגליון. **אני ראיתיו ברומי**. שנגסם לאוצר המלך ליעול מה שירצה צמסכת מעילה (77 י'): נעעשה כן תלמיון [שם].

^[1] צ"ל יוסיפו לך ולא ישלו (בארות המים): ז צ"ל יחסרו (בארות המים): ח צ"ל בבן תמליון (כתב"י וכה' במעילה, דק"ס): ט צ"ל רשב"ם (רש"ש): י צ"ל משמע אפילו מדרבנן (זאת מנוחת): כ צ"ל ומגבעות תעשה להם (גליון):